

ลูกเรียน* หล่นตรงพาง
ลูกยางหล่นไกลตัน
คำพื้นบ้านชาวปักษ์ใต้

*ลูกเรียน = ทุเรียน

๑

สะพานลำไฟ

ให้เสร็จงานตอนสายนี้ก่อนเหอะ จะลงไปกวาดกินเสียให้
หมดคั้ง!

ลูกหัวสิดำลอยนิ่งเป็นแพใหญ่ สะท้อนแสงไฟอยู่กลางวังน้ำ
ใต้โคนต้นหว้ายักษ์ ยั่วให้จ้อยหมายตาเอาไว้ รสมันคงสดหวานฉ่ำเย็น
อย่างเคย เขากลื่นน้ำลายขณะย่างขึ้นสะพานลำไม้ไผ่คู่ ในความมืด
ติดต๋อตอนตีสี่ จ้อยมองเห็นแต่แสงไฟจากตะเกียงแก๊สติดหมวกชาวสวน
ยางพาราของแม่เท่านั้น ที่ส่องแสงแวบวาบระหว่งพุ่มไม้จากอีกฟาก
ของลำห้วย

“จับราวให้แน่น ก้าวดีๆ ละ มันลื่น” แม่ตะโกนแว่วมา

เสียงแม่ดังเด็กชายให้มาจดจ่อกับปัจจุบันขณะ เขาค่อยๆ ก้าว
เท้าให้เข้าจังหวะกับการสวมมือเกาะกุ่มราวไม้ไผ่ จนถึงสุดปลาย
สะพานจึงโล่งใจ สืบเท้าตามแม่ขึ้นเนินดินไปตามทางที่สองข้างรกเรื้อ

ด้วยปาหน้ำคา ท่อนล่างของจ้อยเริ่มเปียกชุ่มจากน้ำค้าง แม่พูดว่าดีที่เมื่อคืนฝนตกไม่หนักและยังพอกรีดยางได้พึกหนึ่ง ทั้งสองเริ่มต้นภารกิจแบ่งกันกรีดยางคนละแถว แม่กรีดเร็วกว่าเสมอและต้องไปรอจ้อยเมื่อสุดปลายแถวเพื่อจะได้เริ่มแถวใหม่พร้อมกันอีก แม้จะเสียเวลาไปบ้าง แต่แม่ก็รู้ว่าเป็นวิธีเดียวหากต้องกรีดยางคู่กับจ้อย

จ้อยกำลังจะขึ้นชั้น ป.๔ ในอีกไม่กี่วัน เขากรีดยางเป็นมาตั้งแต่ปีกลาย แต่ไม่ต้องรับผิดชอบเต็มตัวเช่นปีนี้ ก่อนนั้นแม่มักให้จวบพี่ชายของจ้อยเป็นตัวหลัก จวบขยันขันแข็งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง วางใจได้ไม่พึดต้องให้แม่ช่วยอย่างจ้อย แต่เขารักอยากจะเป็นช่างซ่อมรถมากกว่า แม่จึงปล่อยให้เขาไปฝึกงานที่อู่ในเมือง กินอยู่ที่นั่น นานๆ จะกลับบ้านเสียที

การประเดิมกรีดยางของจ้อยเป็นประสบการณ์ซึ่งประทับใจเขา อยู่เสมอ

จ้อยยังจำได้ดี ตอนที่แม่บอกไว้ล่วงหน้าว่า พุ่งนี้ตีสี่จะปลุกให้เขาไปช่วยกรีดยางเป็นครั้งแรกนั้น เขารู้สึกตื่นเต้นเพราะจะได้ทำงานเคียงคู่กับแม่เสียที หลังจากจวบได้ฝึกให้เขากรีดยางกับต้นยางแก่ๆ มาหลายวัน แต่พอถึงเวลาต้องตื่นจริง แม่เพียรพยายามปลุกเขาอยู่หลายครั้ง จ้อยไม่รู้ตัวว่าเขาอดอดขี้เซาขนาดหนักจนแม่รำคาญเลยออกไปกรีดยางตามลำพัง

“แม่ยอมแพ้ไปก่อนนี้ ทำไมไม่ปลุกจนตื่นแล้ว” เขายังรำเริงพูดเล่นในตอนเช้า

“เฮอะ! ก็ตอนนั้นเ็งคำรามฮึดฮัดอย่างกับหมาบ้า” แม่ตอบทำให้จ้อยหน้าเขิน

นั่นเป็นเพียงการโหมโรง คืนต่อมาแม่จ้อยจะงัวเงียอยู่มาก แต่แม่ก็เอาหมวกติดตะเกียงแก๊สครอบหัวแล้วลากเขาให้ออกจากบ้าน

สำเร็จจนได้ สอนยางซึ่งมีพรรณไม้نانาเหมาะจะเรียกว่าปายางมากกว่า
นั้น สำหรับจ้อยแล้วดูมืดสนิทและวังเวกว่าตอนกลางวันเป็นไหนๆ เขา
เปลือยแสดงความอ่อนแอซึ่งขาดออกมาเพียงเพราะเหตุแค่ตะเกียงแก๊ส
ดับแท้อย่างเดียว จ้อยนึกย้อนเหตุการณ์ด้วยความละห้อยใจ

จำได้ว่าตอนนั้นใจเต้นลั่นระร่วในอก ครั้นเดินดุ่มๆ หมายถึงไป
จุดตะเกียงกับแม่ซึ่งกริตยางอยู่อีกแถวหนึ่ง ก็ดันไปแหวกรั้วไก่ป่าจน
พวกมันกระพือปีกดังฟัดฟัดพร้อมกัน อารามตกใจเขาร้องขึ้นลั่นลำเนา
ไพร ตัวลั่นเป็นเจ้าเข้า แม่ต้องเป็นฝ่ายลุลยพงดงไม้ระหว่างแถวต้นยาง
มาจุดตะเกียงให้ แต่หลังจากนั้นจ้อยก็จะตะโกนเรียกแม่บ่อยๆ จนแม่
ทนไม่ไหว ไล่ให้เขากลับบ้านไปด้วยความโมโห บางทีแม่อาจจะสะสม
ความระอามาจากคืนก่อนนั้นด้วย

แม่ชอบเล่าเรื่องราวตอนจ้อยกริตยางครั้งแรกให้ใครๆ ฟัง จ้อย
จะหน้าเสียวทุกที ขณะที่ทุกคนเห็นเป็นเรื่องขำขัน เขาไม่เข้าใจว่าทำไม
แม่ต้องนำเหตุการณ์แย่ๆ ที่เกิดขึ้นครั้งเดียวมาโพทะนา

แต่คนซึ่งมีความสุขอยากฟังเรื่องราวของจ้อยครั้งแล้วครั้งเล่า
น่าจะเป็นน้องชายตัวดีของเขา

พอแสงอาทิตย์เริ่มเรืองเริ่มจางทาขอบฟ้าทิศตะวันออก

สองแม่ลูกก็เสร็จงานกริตยาง จ้อยเดินนำหน้าแม่มาตามทาง ไม่ทันถึง
หน้าบ้านก็ได้กลิ่นข้าวสุกใหม่หอมฉุย จิวน้องชายของจ้อยกำลัง
สาละวนอยู่หลังบ้าน

“หุงข้าวเสร็จแล้วหรือลูก” แม่ปลดหมวกตะเกียงแก๊สวางลงบน
แคร่ขณะถามจิ๋ว

“เสร็จแล้วแม่ แกงเหลือเมื่อวานก็อุ่นเรียบร้อยแล้ว” จิ๋วตอบ
“ผมเก็บถ้วยของโปรดแม่มาให้ด้วย แม่จะกินเลยไหม”

“เอาๆ ดีๆ เดี่ยวแม่ทำน้ำพริกเพิ่มอีกหน่อย”

จ้อยขยับตัวจำพรุดออกจากบ้าน แม่ร้องขึ้น “อ้าว จะไปไหน
ละนั่น ไม่กินข้าวรองท้องก่อนรึจ้อย น้องอุตส่าห์ทำเอาไว้แล้ว”

“ไม่ละแม่ ไม่หิว”

“เออ ไปไหนก็ไป แล้วรีบๆ กลับ อย่าลืมว่าเดี๋ยวต้องไปเก็บ
น้ำยางกันต่อ”

จ้อยเดินไปทางห้วยซึ่งเขาหมายตากลูกหว่าเอาไว้ เขาไต่รากต้น
หว่าใหญ่ ทุดนั่งยองๆ มือกวาดลูกหว่าสีแดงกำออกดำซึ่งสุกหล่นลง
มาลอยเป็นแพในวังน้ำตรงโคนต้นของมัน รสชาติปกติอร่อยอยู่แล้ว ได้
แช่น้ำห้วยเย็นเข้าไปอีกก็ยิ่งหวานฉ่ำใจ แม้ว่าเขาเป็นเด็กแปลก วันไหน
กับข้าวไม่ถูกใจก็ไม่ยอมกินข้าว แต่หากเป็นลูกไม้ขายป่าอาหารนกกา
ละก็กินได้กินดี ไม่เหมือนกับไอ้จิว รัยนั้นกินได้กินดีไม่มีมากความ

ไม่ว่าจะเรื่องอะไร แม่มักยกเขาขึ้นเปรียบเทียบกับน้องชายเสมอ
จิวถึงจะเป็นน้องและเตี้ยกว่า แต่เขาอายุน้อยกว่าจ้อยปีเดียว
รูปร่างอ้วนล่ำ สมบูรณ์แข็งแรงทะมัดทะแมงกว่าจ้อยซึ่งผอมกะหร่อง
ซีไรค แม่ชื่นชมจิวออกนอกหน้าเสมอว่าเป็นเด็กรู้จักรับผิดชอบ ไม่ขี้เกียจ
สั่งงานอะไรก็ไวใจได้ เพื่อนบ้านบางคนพูดว่า ต่อไปสงสัยว่าแม่จะ
เบากายเบาใจเพราะลูกชายคนนี้เป็นแน่

จ้อยไม่แน่ใจว่าความรักในตัวน้องชายของเขามาจืดจางลงไป
เมื่อไหร่ อาจเริ่มต้นมาจากตอนที่จิวฟ้องแม่ว่าเขาให้จิวหิวปิ่นโตไป
โรงเรียนคนเดียวตลอด ฟ้องแม่ว่าเลิกเรียนแล้วเขาชอบเถลไถลแะ
ข้างทาง ทำให้จิวต้องกลับบ้านกับเด็กคนอื่น ซ้ำบางครั้งก็ใจดำให้จิวเดิน
กลับคนเดียว ตัวเองกลับเดินลงไปเที่ยวตามห้วย แต่ที่จ้อยขุ่นเคืองจิว
ที่สุดก็ตอนแม่เล่าเรื่องกิริยครั้งแรกของจ้อยให้จิวฟัง

“ไม่รู้จะกลัวอะไร แม่ให้ผมไปแทนสิ ส่วนพี่จ้อยแกขี้ขลาดก็ให้

อยู่บ้านทำครัว” จี๊วพูดกับแม่ จ้อยยังจำคำนี้ของชายได้ถนัด

“เอ็งรออีกหน่อยไอ้จี๊ว ไม่ต้องรีบร้อนหรอก” แม่ว่า

จ้อยรู้สึกดีที่แม่ไม่เอาด้วยกับน้องชาย ตอนจวบกรีดยางนั้นจ้อย
รับผิดชอบในครัวมาแล้ว เมื่อจวบไม่อยู่จ้อยก็ต้องขยับมารับช่วง การ
กรีดยางอย่างไรก็สำคัญกว่างานอื่น และเป็นธรรมดาของทุกบ้านที่น้อง
ต้องหุงข้าวอุ่นแกงไปก่อน ว่าไปแล้วจ้อยก็ไม่แน่ใจนัก บางทีเหตุผลที่
แม่ไม่เอาด้วยกับจี๊ว อาจไม่ใช่เรื่องการข้ามหน้าข้ามตาระหว่างพี่ๆ
น้องๆ หรือก แต่เป็นเพราะจี๊วยังกรีดยางไม่เป็นต่างหาก กิจงานนี้ต้อง
ฝึกฝนและใช้ฝีมือไม่น้อย

ตอนเด็กกว่านี้แม่เคยชื่นชมจ้อยว่าไม่เคยฉีดยาที่นอนเลย ขณะที่
จวบและจี๊วมีปัญหา ตื่นเช้าขึ้นมาแม่ต้องตะโกนบอกให้นำเสื่อปูที่นอน
และผ้าห่มไปผึ่งแดดนอกชานเป็นประจำ จ้อยเก็บความภาคภูมิใจนี้
ไว้ตลอด เขานึกไม่ออกว่านอกจากเรื่องนี้แล้ว เขามีอะไรให้แม่
ปลาบปลื้มชื่นใจได้บ้าง อ้อ! ถ้าจะมีก็คงเป็นเรื่องการเรียน แต่ก็อีกนั่น
ละ แม่ยังกังขาในความเป็นที่หนึ่งในชั้นของจ้อยบ่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับ
สมุดพกนักเรียนของเขา ที่ครูประจำชั้นระบุทุกภาคทุกปีเหมือนกัน
ตลอดว่า เขาเป็นเด็กเกียบขี้ริ้ม ไม่ค่อยพูดค่อยจา ไม่ค่อยสูงส่งกับใคร
ซื่อๆ ไม่กล้าแสดงออก ขณะที่จี๊วนั้นตรงกันข้าม เขาไม่กลัวใคร ซ่างพูด
ซ่างจาและคล่องแคล่วทันคน การเรียนของจี๊วก็ดีขึ้นกัน เพียงแต่ไม่ได้
เป็นที่หนึ่งตลอดแบบจ้อยเท่านั้นเอง

“ไอ้จ้อยมันปัญญาดี แต่ไอ้จี๊วมันฉลาดกว่า” แม่มักเปรียบเทียบ
ลูกสองคนให้เพื่อนบ้านฟัง

จ้อยไม่คิดว่าแม่จะชมตัวเขาแต่อย่างใด

งานเก็บน้ำยางไม่ยุ่งยาก อย่างน้อยจ้อยก็ไม่มองงุนอย่างตอนกรีด อีกทั้งเป็นเวลาท้องฟ้าสว่างจ้าแล้ว ไม่มีความมืดสนิทและความเงียบสงัดมาทำให้กังวลเท่าตอนกลางคืน

จ้อยหิ้วถังสังกะสีไปพร้อมกับแม่ แบ่งงานกันคนละแถวเช่นเดิม หยิบกะลามะพร้าวซึ่งรองรับน้ำยางตรงโคนต้น เทน้ำยางสีขาวข้นลงถังใบเล็ก บางกะลามีน้ำยางเต็มเปี่ยมต้องระมัดระวังไม่ให้หก บางที่ไม่ง่ายนักเพราะน้ำยางคั่งค้างตามซอกขรุขระของกะลาซึ่งมีซี่ยางติดเป็นตั่ง ต้องใช้นิ้วกวาดรีดน้ำยางให้จนหมด ได้น้ำยางใกล้เต็มถึงก็เดินไปเทใส่ถังใบใหญ่ก่อนกลับไปเก็บน้ำยางต่อจนเสร็จ แม่สอนให้ระวังไม่เดินไปสะดุดรากต้นยางหรือเถาวัลย์ตามทาง ไม่เช่นนั้นอาจทำถั่งล้มคว่ำ เทน้ำยางทิ้งไปเสียก็ได้

เสร็จสรรพได้น้ำยางสองถังใหญ่ ต้องหิ้วกลับไปทำแผ่นบริเวณข้างบ้าน

“ช่วยแม่หิ้วสักถัง ไหวไหม” แม่ถาม บอกให้จ้อยลองมายกหิ้วดู

“ไหว” จ้อยอ้อมแอ้มตอบ นี่จะเป็นครั้งแรกที่เขาต้องหิ้วน้ำยางถึงใหญ่กลับบ้าน

แม่น้าหนักน้ำยางจะถ่วงจนลำตัวจ้อยโน้มแอ่นไปมา ดูถูถูกั๊ก แต่เขาก็คิดว่าเขาทำได้ แม่พูดว่าถ้ารู้สึกหนักก็วางลงสักพักแล้วค่อยหิ้วใหม่ ไม่ต้องรวดเร็วอย่างแม่ ซึ่งตอนนี้เดินลืวไปไกลแล้ว

จ้อยยิ่งรู้สึกหนักเมื่อเดินหิ้วถึงน้ำยางขึ้นสะพานข้ามห้วย เขาเห็นนกแซงแซวหางบ่วงสีดำตัวใหญ่กำลังขย่มกิ่งหว้าอยู่ใกล้ๆ มั่นคงติดใจรสชาติกลมกล่อมของลูกหว้าสุกเช่นกัน ใครจะรู้ว่าเป็นเพราะมีวลละวนคิดถึงแต่เรื่องลูกหว้ากับนกแซงแซว หรือเพราะมือเท้าอ่อนล้าอยู่ก่อน แต่ที่แน่ๆ จ้อยพลั้งเหยียบสะพานล้าไม้ไผ่ไม่เต็มแผ่นเท้า เขาลื่นไถลหล่นวบลงไปในลำห้วย รู้ตัวอีกทีก็อยู่กลางห้วงน้ำเย็นวาบ เห็น

๑๖ ลูกยางกลางห้วย

ถึงน้ำยางคว่ำอยู่ใกล้ๆ น้ำยางสีขาวค่อยๆ ไหลเฉือนจากไปกับน้ำในลำธาร เขาได้แผดถลอกตรงเข้า เลือดสีแดงซึมหายไปตามสายน้ำเดียวกัน

ตอนแม่เดินวกกลับมา จ้อยยังยืนแช่ขาแข็งอยู่กลางลำห้วย เนื้อตัวสันเทา

“ลงไปเล่นน้ำแล้วหรือ ยังเข้าไปหรือเปล่า” แม่พูดเหมือนไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น “ไม่ต้องห่วงหรอก ลูกหว่าน่ะ มีถมเถิด”

“หกหมดแล้วแม่” เขาพูดเสียงอ่อยๆ หงายถึงน้ำยางว่างเปล่า ให้แม่ดู

“อีกแล้วหรือไฉน เฮ้อ” แม่ร้อง “เสียแรงกรีดเปล่าๆ เมื่อไหร่มันจะได้ความกับเขาบ้าง กลับไปหุงข้าวแล้วให้อีจื๋วมากรีดยางแทนดีไหมล่ะเอ็ง”

แม่หันหลังกลับ ไม่ถามจ้อยเสียด้วยซ้ำว่าเคล็ดขัดยอกหรือเจ็บปวดตรงไหนบ้าง

๓

ไปโรงเรียน

วันนี้เป็นวันเปิดเทอม จ้อยขึ้นชั้น ป.๔ จิวชั้น ป.๓

กว่าจ้อยจะกรรดิยางกับแม่เสร็จก็รุ่งสาง แม่ไล่ให้รีบกลับบ้านเตรียมตัวไปโรงเรียน แม่ว่าอย่าไปสายให้เสียฤกษ์เสียยามตั้งแต่วันแรกจ้อยเร่งรุดเดินกลับบ้านพลางใช้มือลอกแกะเศษน้ำยางซึ่งแข็งติดตามือตามแขน บางทีน้ำยางกระเด็นไปติดเหนียวหนึบตรงคิ้วหรือขนตาเวลาลอกต้องเบามือ แต่เปิดเทอมแล้วหน้าที่เขามีแค่กรรดิยางก็เสร็จงาน ไม่ต้องเก็บน้ำยางอีก ขี้ยางติดมือไม่ก็เหลือนิดเดียว

แล้วแม่ล่ะ ต่อไปนี้ต้องเก็บน้ำยางคนเดียว คิดแล้วจ้อยก็รู้สึกเห็นใจแม่ไม่น้อย

แม้จะอยู่กันเพียงสามคน แม่ จ้อย และจิว แต่บ้านของพวกเขาก็นับว่าหลังใหญ่ในละแวกนี้ สร้างด้วยไม้หลุมพอสีน้ำตาลแดงคล้ำทั้งหลัง ชั้นล่างด้านหน้าเห็นแต่เสาใหญ่ๆ และลานดินโป่งโคง มีแคร่ไม้

ขนาดเชื่องไวใช้งานอเนกประสงค์ ทั้งรับแขก นอนเล่น กินข้าว ด้านหลังกันเป็นครีบกับยุงข้าว แถมกว้างพอสำหรับวางแคร่เล็กอีกตัว แม่มีกนอนตรงนี้ ส่วนชั้นสองปูพื้นกระดานไม้คัดสรรอย่างดี มีห้องนอนเล็กๆ ที่มีมานประตูดวยอยู่มุมหนึ่ง ไม่มีใครใช้ประโยชน์จากห้องนอนนี้เลย บริเวณนอกจากนั้นก็ปล่อยโล่ง เพอร์นิเจอร์มีแต่ตู้เสื้อผ้าของแม่อย่างเดียว ที่นอนประจำของเด็กๆ อยู่บริเวณใกล้หิ้งพระ ชั้นสองยังมีระเบียงกว้างขวางสำหรับนั่งนอนดูพระจันทร์ หรือตอนกลางวันจิวก็มักลากเสื่อสาดกับผ้าห่มเปื้อนฉี่ของตัวเองออกมาผึ่งแดด

“พี่อาบน้ำรึยัง ฉ้นเสร็จแล้วนะ” จิวร้องเตือนพี่ชาย

“พี่กำลังจะไปห้วยอยู่นี่ละ เอ็งจัดปิ่นโตกลางๆ สิ” จ้อยพูดกับจิว ขณะเอาผ้าขาวม้าสีแดงพาดไหล่

ทางลงห้วยหลังบ้านลาดชันแต่เดินสะดวกเพราะคนบ้านอื่นก็มาใช้บ่อยครั้ง ทั้งอาบน้ำ ชักเสื้อผ้า หาบน้ำกลับไปใส่ตุ่มสำหรับดื่ม เฉพาะยามฝนตกเท่านั้นที่ทางอาจลื่น ใครไม่ระวังมักไถลล้มกันจ้าเข้าเองง่ายๆ ห้วยหลังบ้านมีแอ่งหินกว้าง น้ำลึกสุดแค่ยอดดอกจ้อย มีโขดหินใหญ่สีเขียวเพราะคลุมด้วยมอสส์และเฟิร์น แอ่งนั้นยังอุดมไปด้วยผักกูด มีลานหินสำหรับซักเสื้อผ้า บางส่วนใช้เป็นที่ลับมีดกรีดยาง

ห้วยหลังบ้านติดกับสวนยางของครอบครัวจ้อย เช่นเดียวกับห้วยต้นหว้าที่จ้อยพลัดตกสะพานไม้ไผ่เมื่อวันก่อน

น้ำในห้วยหลังบ้านใสจนเห็นปลาชิวปลาสร้อยหลากสีสันทวนกววยไปมา ปลาเลี้ยหินก็มีชุกชุม มันชอบดูดกินตะไคร่น้ำหรือสาหร่าย บางทีแค่นั่งยื่นเท้าลงไป พวกมันจะพากันมากัดตอดนิ้วเท้าจนรู้สึกตบๆ ระคนจี้จี้

“อ้าว พี่จ้อยยังไม่อาบน้ำนี่ พวกนั้นมากันแล้วนะ” จิวลงมาตามพี่ถึงชายห้วย “แค่หลับหูหลับตาโดดตูมเดียวก็หายหนาว พี่ลองทำสิ”

“เดี๋ยวจะอาบแล้ว เอ็งเดินไปพลางๆ กับพวกนั้นก่อนสิ พี่จะรีบตามไป”

จ้อยรู้สึกอายเมื่อน้องชายพูดแทงใจดำเข้าให้ เขาชอบนั่งเล่นบริเวณห้วย เว้นแต่ยามเช้าตรู่ ท้องลำธารซึ่งเป็นแผ่นหินใหญ่ทำให้น้ำในวังเย็นจัด ลงอาบที่ไรคนขึ้นหนาวอย่างจ้อยเป็นต้องสะท้านทุกครั้ง

พวกที่เดินไปพลางๆ กับจิว คือ พร เอื่อง และน้องสาวเพ็ง
เข้าเรียนของเธอ พวกเขาเดินมาแล้วกิโลเศษ จากบ้านในราวป่าห่างไกล ทั้งหมดต้องเดินจากบ้านจ้อยต่อไปอีกราว ๓ กิโลเมตร

เด็กชนบทมักเดินไปโรงเรียนพร้อมๆ กันตามร่องทางดินสีขาวซึ่งผ่านสวนยางพารารกชฎ ปาละเมาะ ป่าไผ่ เรือกสวนชาวบ้าน ห้วยและลำคลอง นอกจากจะได้เป็นเพื่อนคุยกันกะหุงกะหิงแล้ว ยังอาจช่วยป้องกันภัยหรือช่วยเหลือกันให้ไปจนถึงโรงเรียนได้ในบางสถานการณ์ เช่น ช่วยกันไล่หมาดูบบ้าน ช่วยชี้ให้หลงงูพิษที่นอนขดอยู่ข้างทาง หรือช่วยจูงมือกันได้ข้ามสะพานไม้ไผ่

พรกับเอื่องเรียนชั้นเดียวกับจ้อย พรเป็นเด็กชายตัวเล็ก ผอม เช่นเดียวกับจ้อยแต่เขาไม่เคยเจ็บไข้ หากจะขาดโรงเรียนก็เพราะต้องช่วยพ่อทำมาหากิน เขารู้วิธีหาเลี้ยงชีวิตทั้งในน้ำและบนบก ราวกับเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง ส่วนเอื่องก็เป็นเด็กผู้หญิงแข็งแรงเช่นกัน เธอต้องช่วยแม่ดูแลน้องสาวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ยามมีแข่งขันกีฬาในโรงเรียนหรือระหว่างโรงเรียน เอื่องมักชนะการแข่งขันประเภทวิ่งทั้งระยะสั้นและระยะไกลเสมอ คงเพราะเธอวิ่งขึ้นเขาลงห้วยจนเชี่ยวชาญมาแต่ไหนแต่ไร

“มาก่อนเป็นกลุ่มเล่นนะเด็กหลังเขา” ครูผู้ชายทักทายขณะพวกเขาไปถึงโรงเรียน “เด็กหญิงเอื่อง เห็นใครว่าสะพานขาดแถวบ้าน แล้ว

เธอพาน้องสาวมาได้ยังไงเนี่ย”

“น้ำไม่ลึกมากค่ะครู หนูให้น้องเกาะหลังแล้วยังพอเดินลุยน้ำมาได้”

“เก่งมาก” ครูชมเชย ก่อนหันไปทางพร “แล้วเธอล่ะ ปีนี้เห็นที่ต้องตั้งใจขึ้น ขยันหน่อย เดินมากับเพื่อนคนเก่งบ่อยๆ ทำไม่ถึงไม่เก่งตามเพื่อนไปด้วยนะ”

พรได้แต่หัวเราะเขินๆ รีบเดินหลบเลี้ยงครูไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนในห้องเรียน

ครูไม่รู้ว่านอกห้องเรียนไม่มีใครเก่งเท่าพร อย่างน้อยก็เรื่องต้นไม้ ใบหญ้า นก และแมลงตามไพรพฤกษ์ จ้อยเคยตามเขาเข้ารกเข้าพง สองข้างทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ได้เรียนรู้จากเขาว่าลูกไม้ป่าชนิดไหนกินได้บ้าง บางอย่างทำให้จ้อยติดใจ เช่น มะพร้าว^๑นกคุ้ม ที่เป็นไม้ล้มลุกคล้ายปาล์มต้นจิ๋ว ผลสีขาวของมันกลมป่องตรงด้านหนึ่งแล้วค่อยๆ เรียวมาอีกด้าน ใครได้ชิมแล้วรสหวานจะชานติดลิ้นอยู่นาน ชนิดที่ว่าไปกินอะไรเปรี้ยวๆ ก็ยังรู้สึกหวานอยู่ดี อีกอย่างคือ ลูกปุดต้นคล้ายข่า หน่ออ่อนของมันเอามาลวกจิ้มน้ำพริกได้ มันออกดอกสีแสดแกมเหลืองสุดสวย แต่ลูกหรือผลปุดนั้นอร่อยอย่าบอกใคร

รสชาติลูกไม้ป่าทำให้จ้อยหำใจไม่ได้ กระทั่งบางทีก็ลืมไปว่าตัวเองเป็นคนขี้กลัว ถึงกับลุยป่าริมทางโดยลำพัง

เปิดเรียนวันแรกๆ ครูไม่ค่อยเข้มงวดเรื่องการเรียนการสอน เด็กนักเรียนมักได้กลับบ้านก่อนเวลา เ็นนี้จ้อยบอกให้น้องชายกลับบ้านไปก่อนกับเอ็งและน้องสาว

“แม้ว่าโรงเรียนเลิกแล้วอย่าเถลไถล ให้รีบกลับบ้าน พี่จำไม่ได้หรือ” จีว^๒ท้วงพี่ชาย

“พี่จะแวะช้อนปลากับพรเขาแป็บเดียวเอง เอาปิ่นโตมาสิ พี่จะ

ถือให้”

ข้อเสนอของจ้อยมีนัยถึงการแลกเปลี่ยนเพื่อไม่ให้น้องชายฟ้องแม่

เย็นย่ำตะวันตก จ้อยถือปืนโตและกระเป๋านั่งสือกกลับบ้าน

เพื่อนนักเรียนเปียกชุ่มและหลดลุ่ม พรก็แวะเข้ามาพักเหนื่อย

“วันแรกก็กลับเสียค่าเลยนะ” แม่หน้าจ้ำพุด “ไม่พักต้องช่วยงานอะไร แถมให้แม่ให้น้องรอกินข้าวอีกต่างหาก”

“มัวแต่ลงห้วยหาปลาอยู่ล่ะแม่”

“แล้วไหนล่ะปลาที่ว่า”

จ้อยเปิดปืนโตขึ้นบนสุด ในนั้นมีปลา ๔ ตัว กุ้ง ๓ ตัว ว่ายอยู่ในน้ำขลุกขลิก

“โอ๊ย ปลาตัวเท่าลูกอ๊อด กุ้งก็ไม่พอจิ้มฟัน จะเอาไปทำอะไรได้แบบนี้เขาเรียกทำบาปเปล่าๆ”

แม่ร้องเฮ้อแล้วหันไปทางพร เขาหัวฟงปลาชิวและปลาหมอตัวโตหลายตัวซึ่งเสียบเข้ากับกิ่งไผ่ “เอ็งคงได้แกงหม้อใหญ่เลยนะ”

ก็พรเขาใช้เบ็ดนี้แม่ ส่วนผมใช้ปืนโตซ่อนเอา จ้อยอยากจะทำอธิบาย

พรซ่อนคันเบ็ดไว้ริมห้วยหลายแห่ง กลับจากโรงเรียนก็มักตกปลากลับไปทำแกงได้บ่อยๆ ฝีมือเขาเหนือกว่าผู้ใหญ่หลายคน

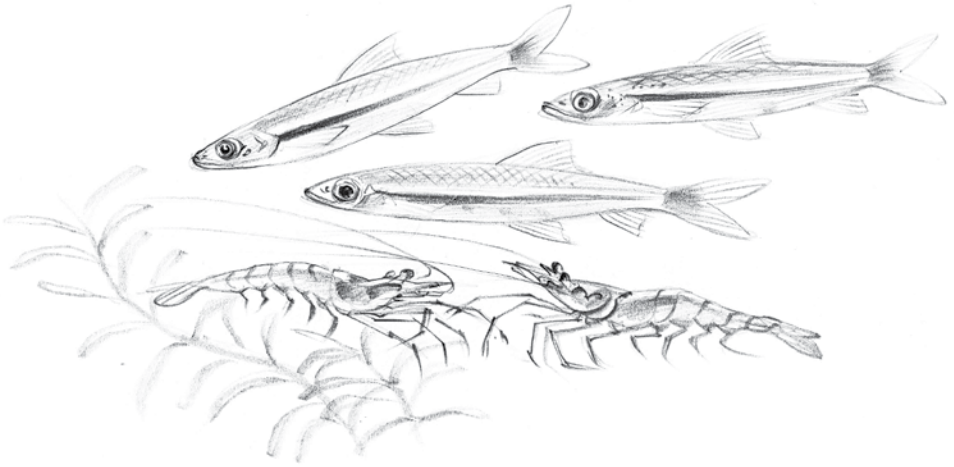
จ้อยคิดอีกที ถึงตัวเองจะมีเบ็ด หรือบางทีพรก็เคยให้ยืมเบ็ด เขาก็คงหากุ้งหอยปูปลาไม่ได้ดีกว่านี้ แคร่เริ่มจากการคุ้ยหาใต้เดือนเป็นเหยื่อปลาก็แหงมือเต็มที อย่างดีก็แค่หลบลับตาคว้าใต้เดือนฝอยมาพอกเกี่ยวปลายเบ็ดได้บ้าง เขาอดทิ้งไม่ได้ที่พรสามารถหยิบใต้เดือนขนาดงูดินมาเด็ดเป็นท่อนๆ ใช้ติดเบ็ด แน่نونว่าปลาที่ไหนจะไม่ชอบใต้เดือนอวบอ้วนอันโอชะ ขณะเบ็ดของจ้อยแทบไม่มีปลาที่ไหน

สนใจเวียนมาตอดกินเลย

แต่วันพระไม่ได้มีหนเดียว จ้อยเชื่อมั่นอย่างนั้น

เขาถือปืนโตเดินลงห้วยหลังบ้าน นั่งลงปล่อยปลาและกุ้งตัวจิ๋ว
ทั้งหมดลงในธารน้ำเย็นข้างโขดหินใหญ่

๓

ต้นน้ำ ขนำร้าง

เย็นวันหนึ่งพรเดินผ่านหน้าบ้าน แม่ตะโกนร้องให้เขาหยุดก่อน
“ช่วยบอกพ่อเอ็งไปจับงูเห่าที่ห้วยต้นจ๊วหน่อยสิ คงขายได้
หลายสตางค์”

“อ้า งูเห่า” พรตื่นเต้น “ตรงไหนละน้ำจ๊ว”

“แถวออกล้วยข้างขนำร้าง มันนอนพุงกางอยู่ ไม่รู้กินอะไร
เข้าไป”

“ไปกันไหม พรุ่งนี้วันเสาร์” พรชวนจ้อย

“ไปสิ” จ้อยรับปาก ที่จริงเขากลัวงูทุกชนิด แต่หากไปกับพรและ
ยิ่งครั้งนี้กับลุงเพิ่มด้วยแล้วละก็ จ้อยกลับรู้สึกสนุกไปลวงหน้าเสียด้วย
ซ้ำ

ฝนตกหนักคืนนั้นทำให้กรีดขังไม่ได้ รุ่งขึ้นจ้อยกับแม่ ลุงเพิ่ม
และพร จึงพากันไปห้วยต้นจ๊วแต่เช้าตรู่

จ้อยได้ยินชื่อห้วยต้นจั่วมาก่อนแต่ไม่เคยไปเห็นกับตา แม่บอกว่าไม่ว่าจะเป็นห้วยหลังบ้าน ห้วยต้นหว่าซึ่งจ้อยตกสะพานวันก่อน และห้วยอีกหลายชื่อตามทางระหว่างโรงเรียนกับบ้านเรือนผู้คน รวมทั้งห้วยตามเรือสวนของชาวบ้านแถบนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นลำห้วยสายเดียวกันไหลมาจากห้วยต้นจั่วอันเป็นต้นน้ำ บริเวณนั้นมีต้นจั่วสูงใหญ่ ใครๆเลยเรียกว่าห้วยต้นจั่ว

ทางไปต้นจั่วต้องเดินทะลุผ่านสวนหรือป่าบางพาราของหลายเจ้า ถัดไปเป็นป่าละเมาะเตี้ยๆ สลับป่าดอกเลาและต้นไม้เล็กๆ ซึ่งดูเหมือนจะยังไม่มีใครปลูกยางหรือไม้ผลใดๆ จากนั้นก็ถึงที่ดินของแม่เป็นที่ราบป่าโปร่งสลับกับต้นไม้ใหญ่เชิงเขาและชายห้วย กระทั่งมั่วร่างที่แม่ว่าไยไยจะพังแหล่มีพังแหล่

“ในลูกๆ ทั้งสี่ มีแต่เอ็งเกิดที่นี่ คนอื่นไปเกิดบ้านเดิม” แม่พูดกับจ้อย บ้านเดิมหมายถึงซานเมืองต่างอำเภอซึ่งเป็นถิ่นฐานของเทือกเถาเหล่ากอของแม่

“ผมคนเดียวเกิดในหมู่บ้านนี้”

“ยิ่งกว่านั้น เกิดในชนาไร่ที่เอ็งเห็นอยู่นี้แหละ”

ได้ยินคำแม่แล้ว จ้อยรู้สึกถึงความมหัศจรรย์ในกำเนิดของตัวเอง ชนาล้างเล็กมุงจากกลางป่าใหญ่ริมห้วยชายเขานี้หรือ...แค่เดินมายังเหนือเลย ทำไมเขาถึงมาเกิดเสียไกลลิบขนาดนี้ แว่นหนึ่งเขานึกภาคภูมิใจ ในข้อที่เขาไม่เหมือนพี่น้องคนไหนเลย

แม่เดินนำทุกคนไปยังกอกกล้วยข้างชนา ส้ารวจไปมาไม่นานก็ชี้ให้ดูงูเหลือมตัวใหญ่สุดเท่าที่จ้อยเคยเห็น มันนอนนิ่งแทบไม่ไหวติงในโพรงดิน ผิวหนังเป็นเกล็ดเลื่อมมันสีน้ำตาลและดำ เป็นลายลึกลับชวนขนพองสยองเกล้า ลุงเพิ่มว่ามันไม่มีพิษภัยหรอก เว้นแต่ถ้าได้รัดใครแล้วละก็จะน่ากลัวที่สุด แกบอกให้พรไปหาเถาว์ลย์เหนียวๆ มาทำ

บ่วงบาศ ส่วนแกไปตัดลำไม้ไผ่ตง เจ้างูยักษ์ยังคงไม่เคยเลื่อนไหวทำราวทองไม่รู้ร้อน ลุงเพิ่มยื่นกิ่งไม้ซึ่งผูกบ่วงบาศไปที่หัวของมัน ค่อยๆ คล้องคอมันแล้วกระตุกบ่วง เจ้าเหลิ้มเริ่มขยับเขยื้อน พยายามใช้เรียวแรมมหาศาลของมันดันให้หลุด ลุงเพิ่มตะโกนให้พรเลื้อกลำไม้ไผ่ลำใหญ่เข้าไปที่ตัวงู ลำไม้ไผ่หนักไ้เล่นทำให้พรไม่ถนัด แม่ต้องเข้าไปช่วยแห่แยงเข้าไป พอมันได้สัมผัสเท่านั้น เจ้างูเหลิ้มก็รัดพันท่อนลำไม้ไผ่จนตัวเป็นเกลียวแน่นตามความยาวลำไม้ไผ่ เหลือที่ว่างสองข้างไว้ให้คนสองคนหามได้พอดี

ลุงเพิ่มผูกเชือกแถววัลย์เข้ากับลำไม้ไผ่อีกครั้งเพื่อความรอบคอบ จากนั้นสองพ่อลูกก็ช่วยกันหามงูเดินไปอย่างลึงโลด แม้ว่าจะมีคนรับซื้อให้ราคาดีแน่

จู่ๆ จ้อยก็นึกอยากไปดูต้นจิวและต้นน้ำของบรรดาห้วยที่
แม่ว่าขึ้นมา จะเป็นเพราะเพิ่งรู้ว่าตัวตนของเขากำเนิดขึ้นที่นั่นหรือเปล่า
ก็ไม่รู้ เขารบจนแม่ให้พาไป

เสียงน้ำไหลในลำธารแว่วมาแต่ไกล จากขนาบข้างแม่เดินนำลงไป
ที่ลุ่ม ป่าเฟิร์นสีเขียวเหลืองขึ้นอยู่เต็มไปหมด สลับกับดอกไม้ดิน
ที่มีใบด้านบนสีเขียวด้านล่างสีแดงและมีขนคล้ายกำมะหยี่ แม่ก้าวเท้า
ลงในห้วย น้ำใสแจ๋วจนมองเห็นสาหร่ายและตะไคร่สีเขียว ท้องห้วย
เป็นแผ่นหินสีน้ำตาลออกส้ม ใบไม้สีน้ำตาลดำลอยไปทับถมอัดกันแน่น
ตรงซอกหินและรากไม้ จ้อยไม่เห็นปลา เห็นแต่แมงมุมน้ำตัวใหญ่ๆ
ยงโย่งหยกบนผิวน้ำ และแมลงปอสวยสดใสเกาะตามก้อนหินซึ่งเขียว
ครึ้มด้วยมอสส์

“เดินขึ้นไปเรื่อยๆ ตามทางน้ำก็ได้” แม่ว่า “แต่มันรกจะเสีย
เวลาหน่อย ตัดไปทางปากลุ่มปากลำน้ำดีกว่า อีกนิดก็ถึง”

อีกนิดของแม่ทำให้จ้อยเหนื่อยหลายยก ทั้งปีนขึ้นเนิน ฝ่าตง
หนาม ไต่ขอนผุ เดินไปบนก้อนหินน้อยใหญ่ สุดท้ายแม่ก็บอกว่า
ถึงแล้ว ทันใดจ้อยก็รู้สึกได้ถึงความเย็นสบายของอากาศ เขาหายเหนื่อย
แทบจะพลิดทิ้ง ที่นี่เป็นเหมือนหุบเขาเร้นลับ พืชพรรณรายรอบเขียว
ครึ้ม มีเถาวัลย์ยักษ์และโขดหินมหึมาอยู่มากมายในบริเวณ จ้อยเพลิน
ดูน้ำตกตึกๆ ที่น้ำไหลแรงลงมากระแทกแผ่นผาหินจนเป็นแอ่ง เหนือ
น้ำตกไปเล็กน้อย แม่ชี้ให้ดูบ่อน้ำขนาดคนลงอาบได้เพียงคนเดียว น้ำ
นิ่งใส ท้องน้ำเห็นเป็นสีเขียวขุ่นๆ

“นี่ไงต้นน้ำ” แม่พูดแล้วคุกเข่าลงบนก้อนหิน ก้มหน้าลงดื่มน้ำ
จากตรงนั้น “ชื่นใจที่สุด ลองดูสิ”

“มีน้ำปุดๆ ผุดจากกันบ่อด้วย” จ้อยร้อง เขาเพิ่งสังเกตเห็น

เขาทำตามแม่ ใครว่าน้ำที่ไหนๆ ก็เหมือนกัน จ้อยขอเถียงสุด

ชีวิต เขาตม่น้ำจากห้วยหลังบ้านซึ่งรสชาติดีกว่าน้ำจากก๊อกในโรงเรียน เป็นไหนๆ แต่เขาก็ไม่เคยลืมน้ำที่ไหนจะอร่อยเท่าต้นน้ำแห่งนี้ เขาวัก น้ำขึ้นลูบหน้าลูบหัวด้วยความรู้สึกสดชื่นมีชีวิตชีวาเป็นที่สุด

“เห็นหรือยัง ต้นนี้” แม่พูดแล้วแหงนหน้าขึ้น จ้อยมองตาม

จืดต้นใหญ่ยืนลำต้นสีน้ำตาลอมเทาตรงแนวขึ้นไปเบื้องบน ไม่มี คดงอหักนิด กิ่งของมันวาดออกไปเป็นวงกลมได้สมดุล เป็นไม้ที่สง่า งามเสียจริง ยกเว้นก็แต่หนามใหญ่ๆ ตะปุ่มตะป่ำตามลำต้นนั่นละ

ขากลับแม่บอกว่า ตั้งต้นจากบ่อน้ำผุดแห่งนี้ หากใครลูยหนอย อาจเดินล่องลงไปจนถึงห้วยหลังบ้านได้

“สักวันผมจะทำตามที่
แม่ว่า” จ้อยมีประกาย
ในแววตา

“ลองไปให้
ไกลกว่านั้นอีก”

“แล้วเอ็งรู้
หรือว่าท้ายสุดจะไป
ถึงไหน”

“นั่นนะสิแม่
มันจะไปถึงไหนกันนะ”

พรณำเงินค่าขายงูเหลือมทั้งหมดมาให้แม่ในวันรุ่งขึ้น เขาบอกว่าทำตามคำสั่งของพ่อ

“น้ำไม่เอา พ่อกับเอ็งอุตส่าห์ช่วยกันจับ” แม่ยื่นเงินคืนให้ทั้งหมด

“ไม่ได้หรอกน้ำจันทร พ่อบอกว่างูเหลือมอยู่ในที่ของน้ำแล้วน้ำก็เห็นมันเป็นคนแรก”

“น้ำเห็นแล้วมีปัญญาจับมันไปขายเองหรือไง” แม่หัวเราะ แต่พรณำพาคำพูดของแม่ ยืนกรานแต่ว่าลุงเพิ่มให้นำเงินมาให้

“เอาแบบนี้ไหมล่ะ” แม่ต่อรอง “เราทุกคนเป็นหุ้นส่วนร่วมทำงาน แบ่งเงินให้ทุกคนดีไหม เอ้า นี่ของพ่อเอ็ง นี่ของเอ็ง” แม่รีบยึดเงินใส่มือพรซึ่งกำลังมึนงง “แล้วนี่ก็ของน้ำ นี่ของจ้อย เห็นไหมล่ะ ทุกคนได้กันหมด ที่นี้เอ็งก็กลับบ้านได้แล้ว แบบนี้พ่อเอ็งไม่ว่าหรอกเชื่อน้ำเถอะ”

ด้วยวิธีนี้ จ้อยจึงได้รับส่วนแบ่งด้วยทั้งที่นึกไม่ออกว่าได้ช่วยจับงูเหลือมตอนไหน บางทีหุ้นส่วนอาจรวมถึงเพื่อนร่วมทางก็เป็นได้

แน่ละ จิวไม่ได้ส่วนแบ่งใดๆ แต่เขาช่างสังเกตและพูดขึ้นเมื่อพรกลับไปแล้ว “แม่ไม่ได้แบ่งเท่าๆ กันนี่ ทำไมให้ลุงเพิ่มเสียมากตัวเองเอานิดเดียว” จิวละเอียดยอตอบกับเรื่องเงินทอง แม้แต่แม่ยังเคยชม เขารู้จักต่อรองแม้ชื่อชนมกับแม่ค้าที่หน้าโรงเรียน

“ให้แกเถอะลุง ลุงเพิ่มไม่ได้มีรายได้อะไรมากนัก” แม่พูด “แล้วแกก็ใช้คนอื่นไกล เพื่อนของพ่อเอ็งนี่แหละ”

“เป็นเพื่อนแล้วทำไมบางคนเขาว่า...” จิวลั้งเลอะพูดต่อ “เขาว่าที่พ่อหายหน้าไปก็เพราะทะเลาะกับลุงเพิ่ม”

“เอ็งเป็นเด็กเป็นเล็กลอยาไปฟังคนเขานินทามากนัก”

ฤดูมรสุมหอบฝนมาตกบ่อยขึ้น ชาวสวนยางไม่เป็นอันทำมา
หากิน บางครั้งจ้อยกับแม่กรีดยางเสร็จไม่ทันไร ฝนก็โหมเทลงมาทันที
เป็นอันว่าแรงงานเข้านั้นสูญเปล่า

แต่สำหรับเด็กๆ อย่างจ้อย ฝนตกหนักส่งผลดีหลายประการ
อย่างแรกก็เป็นเหตุผลที่ดีในการไม่ไปโรงเรียน นี่ไม่ใช่ข้ออ้างเพราะ
เกียจคร้าน แต่ลำห้วยเมื่อน้ำหลากนั้นจะเอ่อท้น จนบางครั้งทำลาย
สะพานไม้ไผ่ กระแสน้ำแรงเกินจะก้าวฝ่า ไม่เช่นนั้นแล้วพ่อแม่จะ
คะยั้นคะยอลูกหลานไปโรงเรียนให้จงได้ ไม่ว่าจะต้องลุยเดินกันชนิด
รองเท้าแตะติดหนีบกับโคลนตมเหนียวหนืดจนต้องถอดหัวเดินก็ตาม
ไม่ต้องพูดถึงรองเท้าผ้าใบหรือรองเท้านั่งซึ่งไม่มีใครเคยสวมใส่
ยกเว้นจะเป็นเด็กแถวตลาดหน้าโรงเรียน

ดังนั้น เส้นทางใดมีสะพานขาด เป็นอันว่าเด็กนักเรียนซึ่งเดิน
ตามเส้นทางนั้นจะได้หยุดเรียนโดยปริยาย มีบ้างเหมือนกันที่ฝน
ตกหนักจนลำบากกันถ้วนทั่ว โรงเรียนก็จะหยุดเรียนหยุดสอน

อีกอย่างที่สนุกเมื่อไม่ต้องไปโรงเรียนก็สืบเนื่องมาจากน้ำหลาก
นี้ละ

“ไปเที่ยวบ้านเราไหม พอดักไข่ไว้ รับรองต้องได้กินอะไรพิเศษ
แน่ๆ” พรชวนจ้อยในวันหนึ่งที่ไม่ไปโรงเรียนไม่ได้เพราะสะพานไม้ไผ่ข้าม
ห้วยกลางทางขาด

โดยปกติจ้อยเป็นเด็กไม่เจริญอาหาร แต่คำว่าไข่ทำให้เขา
ตื่นเต้น อยากลุ่นว่าน้ำหลากงวดนี้จะมีปลาหรือสัตว์ชนิดไหนติดไซของ
ลุงเพิ่มบ้าง

เมื่อไปถึงลุงเพิ่มกำลังกู้ไซขึ้นมาวางกลางลานบ้านของแกพอได้
ได้ทั้งปลาหมอ ปลาหลด ปลาชิว ปลาสร้อยหลายขนาน กุ้งสีดาออก
แดงตัวใหญ่หลายตัวสะดุดตาจ้อย เขาไม่อยากจะเชื่อว่ากุ้งในห้วยจะโตได้

ขนาดนี้ แต่ที่พิเศษสุดคือตะพานน้ำ ลุงเพิ่มต้องปลูกปล้าอยู่พักหนึ่งจึงจับมันออกจากไซได้ แก้วว่ามันดูเหมือนยาไปผลอให้กัดเซียวละ จ้อยเห็นพรอบแลบลิ่นเลียริมฝีปาก ใครๆ ก็ถือว่าเนื้อตะพานน้ำเป็นอาหารชั้นดีและหากินไม่ได้ง่าย ๆ

“จะทำไมยังกินดี ผัดเผ็ดก็แล้วกันนะ” ลุงเพิ่มถามความเห็นเมื่อเห็นพรพยักหน้าก็พูดต่อ “จั้นเอ็งไปหาผักเครื่องปรุงมาระหว่างพ่อจัดการเจ้าจอมดูนี่”

“ต้องใช้อะไรบ้างล่ะพ่อ”

“ตะไคร้ ขมิ้น กระชาย พริกไทยอ่อน มะเขือ มะเขือพวง ใบมะกรูด”

“หาเอารอบบ้านได้ทั้งนั้นนี่ แต่เอ...นายจำได้หมดไซ้ไหมจ้อย” พรหันมาทางจ้อย ทำปากขมุบขมิบเหมือนท่อง

“อ้อ แล้วขูดมะพร้าวทำกะทิรวไว้ด้วยละ” ลุงเพิ่มสั่ง

ไม่นานเกินรอกทุกอย่างก็พร้อมเป็นอาหารเที่ยงมื้อใหญ่ แม้แต่คนกินอะไรยากอย่างจ้อยยังน้ำลายสอ กุ้งปลาสดจากห้วยทำอะไรก็หวานอร่อย ส่วนตะพานน้ำนั้นพรบอกว่า ส่วนที่เด็ดที่สุดคือเนื้อขอบกระดองอ่อนของมัน เรียกว่าเซ่งตะพาน เคี้ยวกรุบกรอบเพลินดีนัก

หลังอาหารลุงเพิ่มชวนไปจากสุบบุหรี่ยาเส้นพันควั่นดูย แม้มีคนนิทราว่าแกไม่ชอบทำมาหากินเป็นล่ำเป็นสันเหมือนใครๆ แต่จ้อยไม่เคยเห็นลุงเพิ่มเป็นทุกข์ แกเหมือนอมยิ้มอยู่ตลอดเวลาเสียด้วยซ้ำ ทั้งที่ชีวิตแกมีหลายเรื่องให้ต้องเสียใจ เมียแกตายไปเพราะโรคมาลาเรียเมื่อไม่นานมานี้ แกมาก่อนนั้นไม่กี่ปี ลูกคนโตพี่ชายของพรก็ถูกฆ่าตายว่ากันว่าเขารับเป็นขโมยจนชาวบ้านเอือมระอา กระทั่งชวนกันสังหารเขาเสียข้างสวนยาง ในดินแดนบ้านป่าไถลป็นเที่ยงแบบนี้ อย่าว่าแต่จะมีความสับสนสับสนสับสนดีแค่ไหน แม้ตำรวจสักคน จ้อยก็ไม่เคยเห็น

อย่างกรายเข้ามา

“ลุงเพิ่มก็ใช้คนอื่นไกล เพื่อนของพ่อเอ็งนี่แหละ” จ้อยนึกถึงคำพูดของแม่ไม่นานมานี้ เขาคิดถึงพ่อ นับตั้งแต่ขึ้นชั้น ป.๒ แล้ว เขาก็ไม่เห็นหน้าพ่ออีกเลย บางทีลุงเพิ่มอาจจะรู้อะไรดี ๆ

“จริงไหมลุงที่เขาว่าพ่อผมเล่นไปจนหมดตัว แล้วก็หนีหายไปจากหมู่บ้านเรา” จ้อยเลียบเคียงถามลุงเพิ่ม ระมัดระวังไม่ถามเรื่องที่ว่าพอกับลุงเพิ่มทะเลาะกัน

“ตอนนั้นไอ้จ้อยพ่อเอ็งมันติดไปจริง แต่หมดตัวหรือเปล่าลุงไม่รู้หรอก แม่เอ็งก็ทำไมมาถามลุง”

“ถ้ากล้าถามแม่ ผมคงไม่มาถามลุงหรอก” จ้อยย้อน “แล้วลุงเป็นเพื่อนพ่อ ลุงไม่รู้หรือว่าตอนนี้พ่ออยู่ที่ไหน”

“ถ้าแม่เอ็งไม่รู้ ลุงก็รู้แน่ว่าหรอก มันเป็นคนแบบนี้แหละ บางทีก็ทำงานจริงจัง บางทีก็ชอบเสี่ยงโชค ลุงได้ยินว่ามีคนเจอมันที่เขาศูนย์ ที่นั่นเขาเห่ซูดแระกันหลายปีแล้ว บางคนร่ำรวยกันไม่รู้เรื่อง”

“แล้วลุงไม่อยากรวยกับเขาบ้างหรือ”

“ลุงพอแล้ว อยู่บ้านเรานี้ละ ไม่มีที่ไหนสุขสบายเท่า”